

TARTIŞMA/GÖZLEM VE GÖRÜŞLER

TTB'NİN ÖNCELİKLERİ

Osman KEYSAN*

Bu yazının amacı genel olarak "Toplum ve Hekim"de başlamış olan "TTB önceliklerini tartışıyor" başlıklı tartışmaya, özel olarak da yine konuyla güncel bağlantısı nedeniyle TTB'nin içinde bulunduğu son eylemlilik sürecinde katkıda bulunmaktır. Kendi adıma zor görünse de hekim hareketinin bu tartışmadan en azından bazı başlıklarda netleşme sağlayarak çıkmasının, sağlıklı siyasal ve ideolojik yönelimlerin ortaya çıkması için zorunluluk olduğunu düşünüyorum. Aslında benzer zorunluluk tüm emek hareketi için de geçerlidir. Bu aşamada yazının devamında öznelliğe yönelik sorunlardan oluşan genel bir çerçeve oluşturulmaya çalışılacaktır (Bu çerçevenin oluşturulmasında Toplum ve Hekim 2000 5. sayıdaki yuvarlak masa tutanakları yol gösterici olmuştur).

Sorular, Sorunlar ve Genel Çerçeve

I. Genel olarak solun, sosyalizmin 1980 sonrası uğradığı siyasal düşkünlük, iktidarsızlık; özel olarak da 12 Eylül etkileri (toplumun ideolojik olarak restorasyonu, korku ve içe kapanma) sol ve emek cephesi için sınıfsal paradigmanın ciddi anlamda erozyonunu getirmiştir. Bu erozyon emekçileri sistemin belirlediği dar alanda ekonomik ve demokratik hakların korunması mücadelesine yöneltmiştir. Ayrıca bu dönemde toplumsallaşmadaki dibe vuruşun, iktidarsızlığın temel nedeni olarak görülmesi de bu yönelimleri beslemiştir. Çünkü bu eksik saptama, emek hareketini anti kapitalist içerikten ve söylemden (paradoks bir etkiyle) iktidar perspektifinden yoksun bırakan "demokratik" talepler üzerinden patolojik bir kitle ve güç arayışına yönelten başka bir etken olmuştur.

Bu dönemin etkilerini ülke genelinde yaşanan eylemlilik sürecinde de net olarak izleyebiliyoruz. Dikkatli

bakanlar bu eylemlerde ücret hatta yüzdelik zam taleplerinin öne çıktığı oportunist bir sendikal anlayışın hakim kılınmaya çalışıldığını rahatlıkla görecektir. Bu eylemlilikteki sol unsurlar ise kendiliğinden ve daha çok ücret taleplerinden güç alarak oluşan bu süreci anti kapitalist bir bağlama taşıyıp, devrimci- toplumcu bir sendikal anlayışa yöneltebilecek öznelliğe ve iradeye sahip görünüyor. Başka bir deyişle geniş toplum kesimlerinin alanları doldurduğu bu dönem nesnellik açısından gerçekten heyecan verici olsa da yürütülen eylemlilik sürecinin sistem içi daraltılmış taleplerle sınırlı oluşu, bütünsel bir ideolojik ve siyasal içerikten yoksun oluşu öznellik açısından bir o kadar olumsuzluğa işaret ediyor.

II. Neo-liberal süreçlerin gündeme getirdiği devletin "küçültülmesi" ya da kapitalist devletin "sosyal" yanından (yüklerinden) kurtularak gerçek özüne kavuşması bu alanda bir boşluk yaratmıştır. Sermayenin ve devletin yönelimi, bu alanı sivil toplum örgütlerinin doldurulmasıdır. Bu durum demokratik kitle örgütü geleneğine sahip örgütler için (TTB gibi) böyle bir nesnelliliğin gereği olarak yasamsal bir ikilemi gündeme getirecektir, getirmektedir. Pekiyi bu yapılar için bu nesnellilik neyi getirecek neyi götürülecek?

Örneğin hekim örgütlenmesi böyle bir boşluğun varlığında sermayenin ve devletin yönelimlerine uyan (kabul edilsin ya da edilmesin, gerekçesi ne olursa olsun) sivil toplumcu bir anlayışı benimseyecek midir? Yoksa ortaya çıkan bu boşluğu ideolojik ve siyasal bir mücadele alanı olarak mı değerlendirecektir? Böyle bir sorun varlığı, bu alanda sağlıklı yönelimlerin ortaya çıkması için en kısa sürede bir netleşmeyi zorunlu kılıyor. Bu nedenle sol hekim hareketi içindeki nüvelerin kısır tartışmaları ve demogajiyi aşan bir polemik yürütme cesaretini göstermeleri gerekiyor.

III. Emek mücadelesi doğası gereği anti kapitalist olmak

* Dr., Karamürsel Devlet Hastanesi Acil Servisi

zorundadır. Bu nedenle demokrasi hakları, birey hakları gibi kavramların örgütlü mücadele içinde de kullanımına dikkat edilmelidir. Çünkü bu kavramlar yukarıda çizilen çerçevenin (neo-liberal süreçler ve 12 Eylül) etkisi ile sol ideolojideki kırılmaya deformasyona ve melezeleşmeye katkısı olmuş (zaten özü gereği buna meyilli) kavramlardan bazılarıdır. İşte bu nedenle bu kavramlar yerine daha dolaylımsız sola ait kavramların öne çıkarılması gerekiyor. Çünkü yeniden devrimci toplumcu bir paradigma yaratılabilmesi için bu gereklilik hayati önem taşıyor. Bu konunun TTB ve sol hekim hareketi için özellikle önemli olduğunu düşünüyorum. Hekimler ve dolayısıyla TTB için sağlık kavramı örgütlü mücadelenin içinde önemli yer tutar. Bu ise sağlığın etik boyutu (iyi hekimlik) insan-birey ve yaşama hakkını önde tutan hümanist içeriği nedeniyle (dikkat edilmez ve bütünsel bir perspektif içinde bu kavramlar ele alınmazsa) hekim örgütlenmesi için, söz konusu ideolojik kırılma ve sivil toplumcu propagandalardan etkilenme gibi bir risk doğurur (Örnek olsun diye söylüyorum, bu yazının kaleme alındığı sıralarda eski bir oda yöneticisi "hekim", yaşama hakkı insan hakkı ve etik değerleri ağızına sakız edip "iyi hekimlik" adına ölüm orucundaki mahkumlara istedikleri dışında müdahale edilmesi gerektiğini savunabiliyordu. Yine aynı olayda bir bakan hiçbir etik değer insan hayatından önemli olmadığı şeklinde bir demeç verebiliyordu) O halde sağlık alanı ile örgütsel anlamda temas kurarken bütünsel-ideolojik bir perspektife, farkını net olarak ifade edilebilen, "Aynışma" tuzağına düşmeyen sol bir tutuma ihtiyaç vardır. Bu şekilde hekim hareketinin yaşanılan ideolojik kırılmadan olumsuz etkilenmesinin önüne geçilebilecektir. Hatta daha da ileri giderek, kapitalizmin insan sağlığına

zararlı olduğu nesneliliğinden yararlanarak sol hekim hareketinin de ideolojik kırılmaya neden olan bazı kavramların anti kapitalist siyasal bir bağlam içinde kullanılması sağlanabilecektir. Bu durumun ise kuşkusuz sağlığın siyasallaşmasına katkısı olacaktır.

Sonuç Yerine Bir Öneri

Yazının bu bölümünde doğrusuyla-yanlışıyla başlatılmış olan beyaz eylemlilik sürecinde tek bir öneri ile katkıda bulunmak istiyorum. Bu öneri, eylemliliğin bundan sonra sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için "Tam-süre çalışma"nın kararlılıkla ve tek başına öne çıkarılmasıdır. (Burada tam süre çalışmadan kasıt ATO Halk Sağlığı ve Sağlık Politikaları Komisyonu'nda geçtiğimiz dönem hazırlanan, bazı toplantılarda, örgüt içinde tartışıldıktan sonra taslak haline getirilen projedir. Bkz. TTB Merkez Konseyi 1998-2000 Çalışma rapor. Sayfa 313)

Tam süre çalışmanın tek başına öne çıkarılmasını istemenin nedeni şu; birçok şeyi söylemek yerine tek bir şeyi ve stratejik olanı söylemek herşeyden önce daha etkilidir. Kafa karışıklığını ve algılama farklılığını azaltıcı bir etkisi vardır. Bu önerinin yani stratejik olarak doğru tercihin neden "tam-süre vurgusu" olduğuna gelince;

1. Tam süre çalışması kamucu bir projedir. Dahası kamucu sağlık sisteminin olmazsa olmazlarından. Bu nedenle tam süre vurgusu "konjonktürel" olarak anti kapitalist bir bağlama taşınmaya uygundur.

2. Sağlık alanında sağlık çalışanları için nasıl bir çalışma ortamı istiyoruz sorusuna verilmiş net bir yanıtıdır.